

Tekst 3

Stimuleer het lezen, maar negeer Netflix niet

(1) Met instemming las ik het betoog van Maarten Doorman voor het lezen van boeken (*Opinie & Debat*, 11 september). Doorman wijst op de neerwaartse spiraal van het lezen, met name van literatuur, bij de jongere generaties. Ook pleit hij gloedvol voor het stimuleren van lezen en wat dat jongeren te bieden heeft. Die boodschap is relevant en iedere keer weer noodzakelijk.

(2) De belangrijkste oorzaak voor de ontlezing is volgens Doorman dat mensen niet op kunnen tegen het beeldscherm en de krachten van “Google, Apple, Twitter, YouTube en Facebook”. Natuurlijk kan een auteur nooit volledig zijn in een artikel, maar ik mis toch de streamingdiensten Netflix, Videoland en HBO. Zij bieden met name de jongere generaties verhalen die veel makkelijker te consumeren zijn dan wanneer zij zelf een verhaal moeten lezen. Ik denk dat wij als oudere generaties te veel van onze eigen (lees)ervaringen uitgaan en vergeten dat wij lezen in een tijd dat het lezen van boeken bijna de enige mogelijkheid bood om je op ieder moment te kunnen verplaatsen in andere gedachte- en gevoelswerelden dan die van jezelf. Natuurlijk was er de film, maar in tegenstelling tot de literatuur kon je daarvan alleen op bepaalde momenten genieten.

(3) Wij ouderen vonden en vinden lezen niet inspannend, eerder

ontspannend. Maar vergeten we daarbij niet dat de leesinspanning door jongeren anders wordt ervaren dan door ons? Ook jongeren houden van verhalen, maar ze kunnen kiezen uit twee aanbieders: het verhaal in boekvorm en het Netflixverhaal.

(4) Ter vergelijking: toen de e-bike nog niet bestond, was fietsen op eigen kracht normaal. Het was de enige mogelijkheid om je per fiets te verplaatsen. De tijden veranderen en voor veel ouderen lijkt gewoon fietsen al snel een te zware inspanning geworden. Gelukkig is er de e-bike, die ervoor zorgt dat je minder hoeft te trappen.

(5) Sinds mensen thuis op de bank een bioscoop hebben, komen jongeren al vroeg tot de ontdekking dat het kijken naar een verhaal minder energie kost dan het lezen van een verhaal. En gelijk hebben ze.

(6) Lezen vraagt nogal wat inspanning van de lezer: geconcentreerde aandacht en het transformeren van een wereld in woorden tot een verhaal. Je moet het verhaal zelf oproepen in je hoofd. Dat lukt alleen als je niet te moe bent. Zodra de concentratie wegvalt, stopt het verhaal.

(7) Een Netflix-aflevering gaat er heel wat gemakkelijker in. Een verhaal in beelden ontrolt zich vanzelf, zelfs als je moe bent. Ook ik ervaar dat verschil als hartstochtelijk lezer en Netflixkijker.

80 **(8)** Lezen vraagt om afzondering.
Het is – wat klinkt dat vervelend –
een letterlijk “asociale” bezigheid.
Lezen doe je in je eentje, in af-
zondering; een ander mag je niet
storen, want dan is de concentratie
85 weg en stopt het verhaal. Lezen
lukt vaak alleen in alle rust en stilte.
Kom daar eens om in deze tijd.
Netflixen kun je ook met zijn
tweeën, gezellig “bingewatchen”,
90 ondertussen al of niet ervaringen
met elkaar delend.

(9) Misschien moeten we als
bepelers van het lezen ons niet
afzetten tegen dat kijken naar
95 verhalen, maar jongeren het
verschil laten ervaren tussen het
lezen en kijken. Wat heeft dat
“lastige lezen” meer te bieden dan
kijken?

100 **(10)** Lezen biedt nog altijd mogelijk-
heden die beeldverhalen missen:
door te lezen kun je je verplaatsen
in de voor het oog verborgen wereld

105 van gedachten en gevoelens van
anderen. Netflix en andere beeld-
dragers kunnen schitterend het
handelen van personages vast-
leggen. Maar wat personages echt
denken en voelen, kunnen ze alleen
110 suggereren.

(11) Alleen de roman biedt de
mogelijkheid je echt te verplaatsen
in de hoofden van anderen, hun
gedachten en diepste gevoelens te
115 leren kennen. Dat maakt lezen nog
altijd uniek en waardevol. Alle
redenen dus om het literatuur-
onderwijs te stimuleren, maar dan
is het wel zaak je niet af te zetten
120 tegen Netflixkijken. Betrek het
kijken naar verhalen veel meer bij
het lezen van verhalen.

(12) Vergelijkend kijken en lezen
levert mogelijk op dat jongeren
125 tijdens het literatuuronderwijs
ontdekken dat het lezen van een
verhaal nog altijd iets essentieels
biedt wat Netflix mist.

naar: John Louws

uit: de Volkskrant, 17 september 2020

John Louws is oud-docent Nederlands.